

Predikan 1 söndagen i advent

Pastor Johannes Rydh

Stockholm, 1 december 2019

I Guds, Faderns + och Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Nåd vare med er, och frid från Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus.

Bön: O Herre Gud, kom till din kyrka och din församling, såsom du lovat. Kom till oss genom ditt heliga Ord och dina heliga sakrament. Låt oss få ta del av dessa dina dyrbara gåvor, och giv oss nåd att rätt ta vara på dem, så att vi blir befriade från syndens slaveri och får njuta av den andliga friheten. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

Predikotext: Luk. 4:16–22 (3 årgången)

16 Jesus kom till Nasaret, där han hade vuxit upp. På sabbaten gick han som han brukade till synagogan. Han reste sig för att läsa ur Skriften, 17 och man räckte honom profeten Jesajas bokrulle. När han öppnade rullen, fann han stället där det står skrivet:

18 Herrens Ande är över mig, för han har smort mig till att förkunna glädjens budskap för de fattiga. Han har sänt mig att utropa frihet för de fångna och syn för de blinda, att ge de förtryckta frihet 19 och förkunna ett nådens år från Herren.

20 Sedan rullade han ihop bokrullen, räckte den till tjänaren och satte sig. Alla i synagogan hade sina ögon fästa på honom.

21 Då började han tala till dem: ”I dag har det här stället i Skriften gått i uppfyllelse inför er som lyssnar.” 22 Alla berömde honom och förundrades över de nådens ord som kom från hans mun.

Inledning

I dag firar vi första söndagen i advent, och början på ett nytt kyrkoår. Inför julens högtid med Kristi människoblivande och födelse på jorden firar vi idag att ”Herren kommer till sin kyrka”, som söndagens överskrift lyder. Detta sker varje gång vi samlas i gudstjänsten, ty ”där två eller tre är samlade i mitt namn, där är jag mitt ibland dem” (Matt. 18:20), säger Jesus. Kristus är verkligen med oss, som om han

satt på kyrkbänken intill oss. Han är också fysiskt närvarande på ett alldeles speciellt och underbart sätt i altarets heliga sakrament.

I vår text kommer han till synagogan i Nasaret och ger en av hans första offentliga predikningar. Ordet ”synagoga” är grekiska och betyder helt enkelt samlingsplats. Till skillnad från tempelgudstjänsten, som i Gamla Testamentet var bestämd och noggrannt och detaljerat beskriven i Mose lag med avseende på offren, högtiderna, ja ända ner till prästernas kläder, var gudstjänsten i synagogan en separat företeelse som successivt växte fram. Troligen går det tillbaka till den babyloniska fångenskapen. När templet låg i ruiner blev synagogan i någon mån en slags ersättning, men även efter att templet återuppbyggts fortsatte gudstjänsten i synagogan som ett slags komplement. Den bestod av bön, psalmsång och skriftläsning, precis som i vår gudstjänst. En ledare utvalde vilken text som skulle läsas och vem som skulle få göra det. Efter textläsningen följde en utläggning, som sedermera har vuxit till att bli den predikan vi har i kyrkan.

Bland de kristna fortsatte man i synagogans tradition, men man började också läsa vad apostlarna skrivit, inte bara som rundbrev till församlingarna, utan som helig Skrift. Så har från allt detta vår kristna gudstjänst formats.

Låt oss nu se på innehållet i Jesu predikan.

Evangelium förkunnas för de fattiga

Herrens Ande är över mig, för han har smort mig till att förkunna glädjens budskap för de fattiga.

Evangelium, glädjens budskap, riktar sig till de fattiga. Vilka är de? Är det samhällets svaga och sårbara individer, som lider brist i det dagliga livet och har svårt att få pengarna att räcka till, och kanske inte ens har tak över huvudet? De som lider nöd på grund av sjukdom, missväxt, naturkatastrofer eller förtryck?

Det finns många som gärna vill få Jesu predikan att handla om dem. Fattigdomen är utbredd i världen, och vi ser dagligen spår av den i tidningar och nyhetssändningar. Samtidigt samlar de rikaste på sig än större rikedomar. Klyftorna ökar i samhället. Under biblisk tid var det änkor och faderlösa som var

särskilt sårbara, och när vi läser i Bibeln ser vi ofta hur dessa tillägnas särskild omsorg. I Mose lag finns en slags fattigvård inrättad. Till exempel fick de fattiga den särskilda rätten att skörda den yttersta kanten av åkrarna och att plocka upp ax och frukt som fallit till marken (3 Mos. 19:9). I Apostlagärningarna och Pauli brev ser vi hur det samlades in pengar till de fattiga i Jerusalem.

Många tar fasta på detta och gör evangelium till ett socialt budskap. Kyrkans uppgift blir då att stå upp för och kämpa för de svaga i samhället. Att engagera sig i migrationsfrågor, klimatfrågor och rättvisefrågor. Ja, så säger många kyrkor idag, och det är ett budskap som går hem hos vanligt folk. Kyrkan får ett syfte och mening i vårt sekulariserade samhälle. Och vi ska naturligtvis ha omsorg om de fattiga, och den som har i överflöd ska dela med sig till den som behöver. Men det är inte det som är evangeliets budskap.

Andra menar att sjukdom och fattigdom är en följd av otron, men om man verkligen tror på Gud och Bibelns ord så kommer allt sådant att avta, och istället får man ta del av god hälsa och materiellt välstånd. Evangelium blir således ett glatt budskap för de fattiga, eftersom det är vägen att ta sig ut ur fattigdomen och bli rik. Detta kallar vi framgångsteologi. Men några sådana löften har inte Gud gett oss. När Paulus bad Gud om att få slippa den ”tagg i köttet” som han led av, kanske en ögonsjukdom, svarade Gud endast *”Min nåd är nog för dig, för min kraft fullkomnas i svaghet.”* (2 Kor. 12:9) Härav ser vi att kroppsliga lidanden är något som alla måste utstå, även de troende.

Den fattigdom som evangeliet riktar sig mot är inte den materiella fattigdomen, utan den *andliga* fattigdomen. I bergspredikan säger Jesus: *”Saliga är de som är fattiga i anden, för dem tillhör himmelriket.”* (Matt. 5:3) Det ord som här används i grekiskan för ”fattig” är *ptochos* och betyder egentligen ”den som hukar sig”. Det handlar således om en andlig ödmjukhet. Fattig i anden är de som inte kommer inför Gud med något eget, de som inte lever självsäkra i sina egna gärningar. Lagen har tyngt deras hjärtan, eftersom de har förstått att de är syndare. Människans fördärv är så stort att inga ansträngningar hjälper – de kan inte uppfylla Guds stränga och rättvisa lag. De kan inte bära fram en endaste god gärning som håller måttet inför den Högste. Synden ger den som är fattig i anden ingen ro. Mot just sådana riktar sig evangelium, för att de ska förlita sig på Guds nådsrikedom istället. Paulus skriver: *”Ni känner ju vår Herre Jesu Kristi nåd. Han var rik men blev fattig*

för er skull, för att ni genom hans fattigdom skulle bli rika.” (2 Kor. 8:9)

Evangelium ger frihet för de fångna

Han har sänt mig att utropa frihet för de fångna och syn för de blinda, att ge de förtryckta frihet och förkunna ett nådens år från Herren.

Liksom fattigdomen avses här något andligt. Det var inte en frihet från den romerska kejsarens överhöghet. Jesus sade ju till judarna: *”Ge då kejsaren det som tillhör kejsaren.”* (Matt. 22:21). Inte heller var det frihet från förtryck under tullindrivarnas giriga penningutsugande. Vi kan tänka på Sackeus, som visserligen efter att ha blivit kristen lovat att ge tillbaka till de fattiga, men likväl förblev i sin tjänst. Inte heller lovade Jesus frihet för den som var i fängelse eller under slaveriets bojor. Apostlarna blev ofta fängslade, och under de första århundraden förföljdes de kristna intensivt för sin tros skull. Jesus själv blev gripen och fängslad. Så kunde Paulus skicka tillbaka Onesimus, en förrymd slav som blivit omvänd, till sin herre Filemon. Kanske till världslig fångenskap, men i andlig frihet.

På intet sätt upphävde Jesus de borgerliga lagarna, eller öppnade fängelserna för att förbrytare skulle gå fria från domstolens straff och skapa oreda i samhället. Den andliga frihet som Jesus här förkunnar är friheten från syndens bojor. Ja, vi är sedan födseln verkligen slavar under syndens och dödens tyranni, men genom Kristi försoningsverk blir vi fria. Jesus sade: *”Var och en som ägnar sig åt synd är syndens slav. Om nu Sonen gör er fria blir ni verkligen fria.”* (Joh. 8:34,36)

Det talas också om ”nådens år”. Detta är med anknytningen till vårt nutida kyrkoår som gjort texten till predikotext på just denna söndag. Dess bibliska innehåll är en hänvisning till det gammaltestamentliga jubelåret, som var stadgat i 3 Mos. 25:8–13. Det inträffade var 50:e år och inleddes med basuners ljud över hela landet. Då skulle alla slavar återfå sin frihet, och alla skulder skulle bli avskrivna, och all egendom skulle återgå till sina ursprungliga ägare. På samma sätt proklamerar Jesus ett nådens år, vari Herren efterskänker alla synder med en andlig skuldsanering. Vi får åter bli innehavare av den andliga jordlott i himmelen, som synden tagit ifrån oss. Detta nådens år får vi fira gång på gång, år efter år.

Evangeliets löften har uppfyllts av Jesus

Jesu utläggning av Jesajas ord är kort men oerhört betydelsefull:

I dag har det här stället i Skriften gått i uppfyllelse inför er som lyssnar.

Med dessa ord gjorde Jesus anspråk på inte mindre än att vara den utlovade Messias. Genom hans ord bekräftade han att den rikedom av nåd och frihet från synden som Jesaja talat om nu var till handa. Genom honom, just den som satt framför åhörarna i synagogan, erbjöds detta som en fri gåva. Messias, som Israels folk hade väntat på så länge, hade kommit till sin kyrka. Och detta skulle snart få sin slutliga bekräftelse genom hans död på korset och hans uppståndelse.

Men detta togs inte emot väl av åhörarna. Läser vi fortsättningen av predikotexten ser vi istället att de ville störta honom utför branten och döda honom. De kunde inte tro att han verkligen var Messias. De kände ju honom som Josefs och Marias son, en snickare som de känt sedan han var barn.

Kanske skulle de ha varit mer mottagliga om Jesus hade lagt fram ett socialt reformprogram, lovat sto-

ra brödunder till folkets försörjning och påbörjat ett uppror mot Rom. Men det var inte därför som Jesus kom till sin kyrka. Han kom som Guds Son, världens frälsare, för att ge oss andlig frihet och evigt liv. Det är detta vi ska ta med oss när vi går in i det nya kyrkoåret.

Amen.

Bön: Herre vår Gud, himmelske Fader, dig hem-bär vi tacksägelse, lov och pris, för att du värdigats skänka oss din Son, sanningens konung, till att göra oss fria från syndens och dödens makt. Vi ber dig: Upplys, regera och ledsaga oss genom din Helige Ande, så att vi stadigt håller oss till Kristus allena. Giv att vi ej, som världen, tar anstöt av hans utvärtes ringhet och föraktar hans ord, utan genom fast för-tröstan till honom blir evigt saliga. Amen.

Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt Ord tröstar, lär, förmanar och varnar oss. Hans Helige Ande stadfäste Ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan Ordets görare, och dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod, in-till änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.